

Περί Αρετών

Ο ανθρώπινος χαρακτήρας διαπλάθεται εξ ολοκλήρου εδώ κάτω; Είναι κληρονομικότητα; Είναι εκ Θεού; Η είναι υπόθεση ανθρώπινη αποκλειστικά; Δεν νομίζω ότι εύκολα απαντιέται αυτό το ερώτημα.

Γιατί, δύο παιδιά (ακόμη και δίδυμα) που μεγαλώνουν στο ίδιο περιβάλλον, με την ίδια αγάπη και την ίδια φροντίδα, γίνονται διαφορετικά;

Γιατί επίσης, «σημαδεμένοι» με πρόβλημα εκ γενετής (σωματικό ή ψυχικό) μεταμορφώνονται καθ' οδόν, σε κάτι καλό, ωφέλιμο, χρήσιμο, λαμπερό; Από βάρταχοι σε πρίγκηπες;

Οι Αρετές είναι χρίσμα ουράνιο ή αποτέλεσμα επίμονης – επίχειας δουλειάς;

Αρετή είναι η κάθε «ηθική αριστεία». Όπως ορίζεται από τους ίδιους τους ανθρώπους, είτε διά της Παραδόσεως, είτε διά της Θρησκείας, είτε διά της Φιλοσοφίας. Και πως ορίζεται; Εκ του μηδενός; Ή εκ μεταφοράς; Άγνωστον!

Επειδή δεν είναι απλώς δεξιότητες, δεν είναι υλικές. Είναι ψυχικές - πνευματικές. Σημαδεύουν ψηλά. Πάνω.

Ποιες ακριβώς είναι οι αρετές; Έχουν μετρηθεί; Ή δεν είναι μετρήσιμες; Είναι εποχικές; Ή διαχρονικές;

Κάποιος που χαρακτηρίζεται ενάρετος, διαθέτει μόνο μία ή μερικές αρετές; Είναι δυνατόν κάποιος να έχει όλες τις αρετές;

Από την αυγή της ανθρωπότητας, όταν οι άνθρωποι σηκώθηκαν από το έδαφος και έζησαν σε οργανωμένες (έστω υποτυπωδώς) ομάδες – κοινωνίες, έθεσαν συνειδητά ή ασυνείδητα κάποια πρότυπα συμπεριφοράς, για την εύρυθμη λειτουργία της ομάδας, στα οποία προσπάθησαν να μοιάσουν. Λαξεύοντας τον λίθο της ακατέργαστης ψυχής τους. Αυτή η προσπάθεια εξομοίωσης με τα ιδεώδη, ήταν αγώνας υπέροχος. Κατασκεύαζε ήρωες, ημιθέους, αγίους, Θεούς τελικά! Οχύρωνε λαούς και κοινωνίες! Εξασφάλιζε την πρόοδο και την εξέλιξη του Κόσμου!

Οι στοχαστές από νωρίς (π.χ. Αριστοτέλης, Πλάτωνας κα) το έψαξαν. Προσπάθησαν να καταγράψουν και να κατηγοριοποιήσουν τις αρετές, αν και δεν το κατάφεραν ολοκληρωτικά. Διέκριναν όμως τις λεγόμενες βασικές. Αυτές που συνεπάγονται όλες τις υπόλοιπες. Δηλαδή τις κυρίες ΑΓΑΠΗ, ΣΥΓΧΩΡΕΣΗ, ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ, ΠΡΟΣΑΡΜΟΣΤΙΚΟΤΗΤΑ, ΚΑΤΑΝΟΗΣΗ.

Παραεπόμενες αυτών είναι η Υπομονή, Ταπεινότητα, Ευγένεια, Εγκράτεια, Αγνότητα, Γενναιοδωρία, Εργατικότητα κλπ.

Και όταν λέμε «Εγκράτεια» εννοούμε το «Μέτρο» κι όταν λέμε «Αγνότητα» εννοούμε την «Καθαρότητα» - τίποτε θρησκευτικό!

Ο Ιησούς Χριστός, ένας από τους μεγαλύτερους αναμορφωτές της Ανθρώπινης Ιστορίας, ένας από τους μεγαλύτερους Μύστες, μίλησε και δίδαξε κυρίως μία Αρετή, την επιτομή όλων: Την ΑΓΑΠΗ. Γιατί εγνώριζε ότι αυτός που αγαπά αληθινά, υπαγορεύεται από το πάνθεον των αρετών το οποίο και υπηρετεί, γι' αυτό και τελικά θεώνεται!

Αντί να σπαταλώ εγώ τον χρόνο σας για να σας το αποδείξω, προτιμώ να παραθέσω τα λόγια του Αποστόλου Παύλου για την Αγάπη (Προς Κορινθίους κεφάλαιο ΙΓ') και ο νούν νοείτω:

«Εάν ταις γλώσσαις των ανθρώπων λαλώ και των αγγέλων, αγάπην δε μη έχω, γέγονα χαλκός ηχών, ή κύμβαλον αλαλάζον. Και εάν έχω προφητείαν και ειδώ τα μυστήρια πάντα και πάσαν την γνώσιν, και εάν έχω πάσαν την πίστιν, ώστε όρη μεθιστάνειν, αγάπην δε μη έχω, ουδέν είμι. Και εάν ψωμίσω πάντα τα υπάρχοντά μου, και εάν παραδώ το σώμα μου ίνα καυθήσωμαι, αγάπην δε μη έχω, ουδέν ωφελούμαι. Η αγάπη μακροθυμεί, χρηστεύεται, η αγάπη ου ζηλοί, η αγάπη ου περπερεύεται, ου φυσιούται, ουκ ασχημονεί, ου ζητεί τα εαυτής, ου παροξύνεται, ου λογίζεται το κακόν, ου χαίρει επί τη αδικία, συγχαίρει δε τη αληθεία, πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ελπίζει, πάντα υπομένει. Η αγάπη ουδέποτε εκπίπτει, είτε δε προφητεΐαι καταργηθήσονται, είτε γλώσσαι παύσονται, είτε γνώσις καταργηθήσεται. Εκ μέρους δε γινώσκομεν και εκ μέρους προφητεύομεν. Όταν δε έλθει το τέλειον, τότε το εκ μέρους καταργηθήσεται. Όταν ήμην νήπιος ως νήπιος ελάλουν, ως νήπιος εφρόνουν, ως νήπιος ελογιζόμην. Όταν δε γέγονα ανήρ, κατήργηκα τα του νηπίου. Βλέπομεν γαρ άρτι δι' εσόπτρου εν αινίγματι, τότε δε πρόσωπον προς πρόσωπον. Άρτι γινώσκω εκ μέρους, τότε δε επιγνώσομαι καθώς και επεγνώσθην. Νυνί δε μένει πίστις, ελπίς, αγάπη, τα τρία ταύτα. Μείζων δε τούτων, η Αγάπη».

20.10.2018

Σωτήρης Αλεξ. Καζάκης